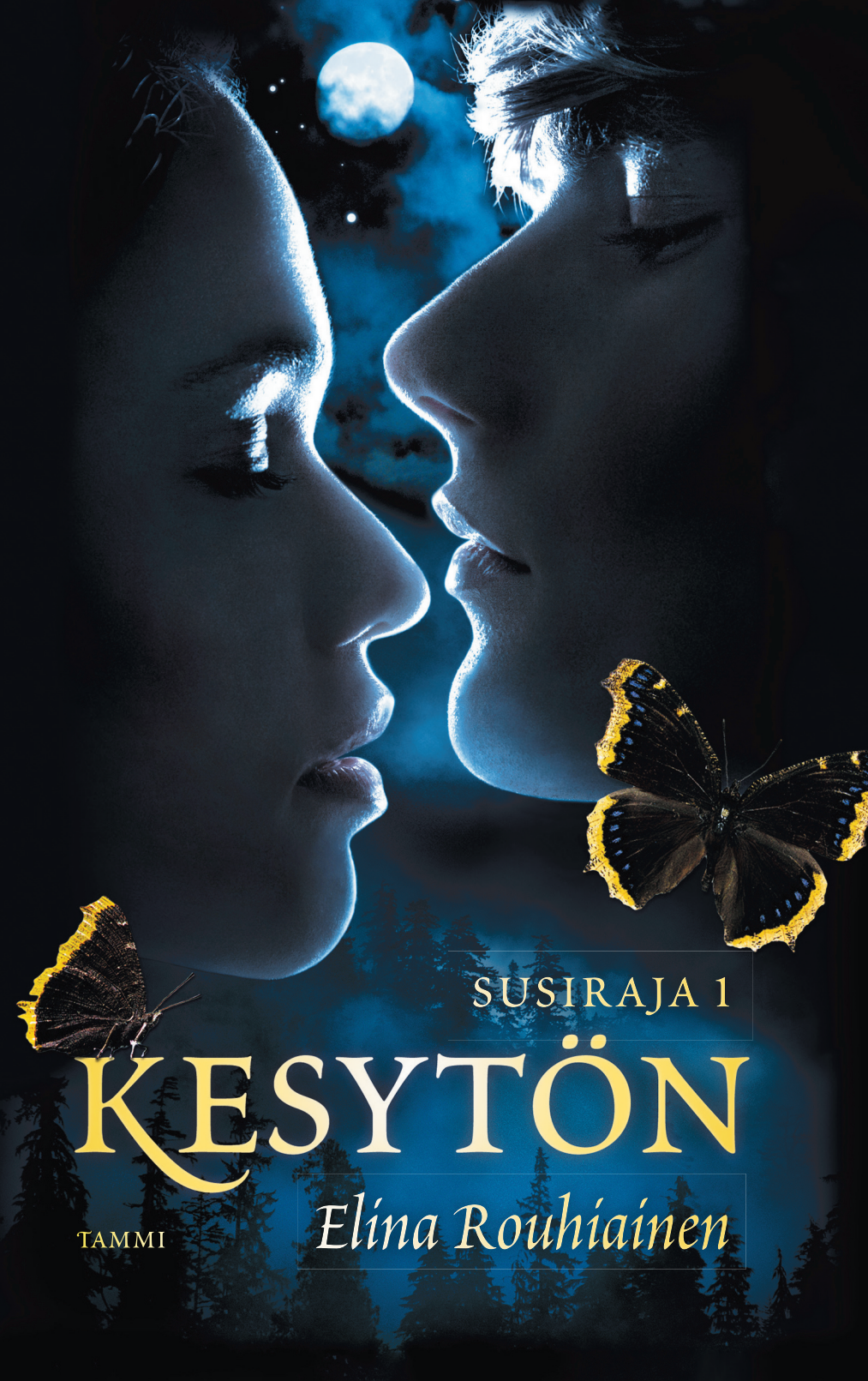

SUSIRAJA 1

KESYTÖN

TAMMI

Elina Rouhiainen

SUSIRAJA 1 | KESYTÖN

SUSIRAJA 1

KESYTÖN

Elina Rouhiainen

TAMMI • HELSINKI

Kannen ja ulkoasun suunnittelu: Eevaliina Rusanen

Raapaisujälki etupaperissa © Shutterstock

Copyright © Elina Rouhiainen ja Tammi, 2012

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

Painettu EU:ssa

ISBN 978-952-04-5162-2

Äidille
joka ei koskaan kysynyt
miksi lamppu palaa
vielä viideltä aamulla

PROLOGI

Se päivä oli kaunis. Heinäkuun ensimmäinen keski-
viikko ja samalla koko kesän ensimmäinen hellepäivä.
Olin viidennessä kerroksessa sijaitsevan asuntomme
parvekkeella maalaamassa viimeisintä projektiani, öljyväri-
työtä talojen katoista. Olin aina pitänyt siitä, miltä Helsinki
näytti, ja keittiön ikkunasta näkyvät Kallion katot olivat ol-
leet osa aamuani niin kauan kuin muistin.

Aurinko paahtoi niin, että hiki valui niskaani pitkin. Se ei
haitannut, päinvastoin. Rakastin hellettä. Vieläkin enemmän
rakastin valoa, joka sai värit loistamaan. Kesällä maalaamani
työt olivat aina aivan erilaisia kuin talvella tekemäni.

Ovikello soi. Se oli jo sinänsä hälyttävä merkki, sillä ku-
kaan ei koskaan tullut luoksemme ilmoittamatta. Ei sen jäl-
keen, kun äiti oli viimein suostunut maksamaan televisio-
lupamaksun.

Asetin palettini ja siveltimeni syrjään ja tassuttelin paljain
jaloin sekasortoisen asuntomme läpi ovelle. Riisuin polvi-
pituisen maalaustakkini samalla kun kurkistin ovisilmästä.

Minun olisi arvatenkin pitänyt jo silloin tietää, että jotakin mullistavaa – ei, jotakin todella, todella pahaa – oli tapahtunut, sillä se mitä näin ovisilmästä muistutti hyvin paljon kahta poliisiunivormua. Jos olisin yhtään enemmän aavistanut mitä se tarkoitti – mitä se tietenkin tarkoitti, sillä televisiolupamaksun maksamatta jättämisestä lukuun ottamatta minä ja äitini emme olleet koskaan syyllistyneet mihinkään rikolliseen – en olisi avannut ovea. Mutta koska olin vielä onnellisen tietämätön, kurtistin vain kulmiani ja naksautin lukon auki.

Oven takana todella oli kaksi poliisia ja tätimäisesti pukeutunut, minulle täysin tuntematon nainen.

”Päivää. Oletteko Raisa Oja?” toinen poliiseista kysyi.

Nyökkäsin epävarmasti. Yritin muistaa, olinko kenties sittenkin tehnyt jotain väärää, vaikka vain huomaamattani, mutta en keksinyt mitään sellaista, mikä olisi saanut poliisit hakemaan minua kotoa asti.

”Voitaisiinko tulla sisälle?”

Tästä eteenpäin muistikuvani alkavat muuttua vähän epämääräisiksi – jonkinlaiseksi epäuskottavaksi ja huonosti näytellyksi elokuvaksi, jota katsotaan puolittaisella nopeudella. Muistan nyökänneeni ja viittoneeni heidät sisään. Muistan jopa tarjoutuneeni keittämään heille kahvia niin kuin dekkarisarjoissa aina tehtiin. Muistan olleeni hyvin asiallinen ja rauhallinen. Muistan heidän kieltäytyneen.

En muista heidän sanojaan, sillä ne eivät rekisteröityneet heti. Eivät pitkän hiljaisuudenkaan päästä. Vihdoin, arvatenkin monen minuutin jälkeen, olin antanut vieraideni istuttaa minut sohvalle ja ajatellut mitä he olivat sanoneet. Todella

ajatellut. Ja siitä hetkestä lähtien aloin vähitellen käsittää, että äitini, joka vielä aamulla oli tiuskinut minulle maidon loppumisesta, oli poissa, eikä tulisi enää koskaan kotiin.

Kuollut. He välttivät sanan käyttöä, mutta se ei silti muuttanut tapahtunutta. Hän oli ylittänyt katurajaa suojatiellä, kun joku oli ajanut hänen ylitseen. Painanut kaasua, vaikka olisi pitänyt jarruttaa. Inhimillinen virhe. Niin kovin tavallinen. *Se tapahtui hyvin nopeasti.* Aivan liian nopeasti.

Äitini, joka oli aina ollut ainoa perhe mitä minulla oli ollut. Äitini, jonka kanssa olimme kasvaneet yhdessä. Emme aivan aikuisiksi asti, mutta melkein.

Äitini, taiteilija.

Nainen, joka esitteli itsensä jonkinlaiseksi sosiaalityöntekijäksi, alkoi kertoa minulle, mistä tämänkaltaisessa tilanteessa olevat ihmiset saivat apua. *Hän tarkoittaa ihmisiä, joilla ei ole ketään,* muistan ajatelleeni. En muista, mitä vastasin vai vastasinko mitään. En muista, mitä minulle sanottiin sen jälkeen. Muistan vain heidän vakavat, viralliset ilmeensä. Muistan sosiaalilain kurtussa olevat kulmat ja toisen poliisin hauskanmuotoisen nenän, joka olisi sopinut loistavasti jollekin sarjakuvahahmolle. Muistan, että he herättivät minussa myötätuntoa – ei voinut ollut helppoa kertoa työkseen ihmisille, että heidän läheisensä oli kuollut. Muistan ihmetelleeni, miksi minusta ei tuntunut yhtään pahalta.

Muistan äkillisen halun työntää heidät kaikki ulos asunnosta, meidän kodistamme, ja hiljalleen pois hiipivän turtumuksen, josta en olisi halunnut päästää koskaan irti.

Seuraavien viikkojen aikana ymmärsin vihdoinkin, miten typerä olin ollut uskoessani ennen, ettei mikään ollut

sattumaa. Että jokaisella oli kohtalonsa ja että hyville ihmisille kävi loppujen lopuksi hyvin. Ainakin oma kohtaloni oli tehnyt kertaheitolla selväksi, ettei se ollut puolellani. Mikään ei voinut jatkua niin kuin ennen.

Puolentoista kuukauden jälkeen en enää tiennyt, saattoiko mikään ylipäätään jatkua. Siihen asti olin vain mennyt muiden mukana, tehnyt sen mitä oli pyydetty tai käsketty, mutta hyvin vähän muuta. Kukaan ei ollut odottanut minulta mitään, mutta vähitellen todellisuus alkoi saada minut kiinni. Olin seitsemäntoista, ja lain mukaan minulla täytyi olla huoltaja. Oli syksy, ja koulu oli alkanut.

Aika päättää, antaako kohtalolle periksi vai ottaako se omiin käsiinsä.

ENSIMMÄINEN LUKU

Kaajanin asema näytti juuri niin lohduttomalta kuin olin pelännyt. Toisenlaisessa tilanteessa olisin varmaan pitänyt vanhaa puista asemarakennusta kau- niina, mutta nyt se oli vain yksi todiste lisää siitä, miten täydellisen väärässä paikassa olin. Toinen puoli minusta alkoi vihdoinkin ihmetellä, mitä olin tekemässä. Toinen puoli oli kuitenkin yhä niin sokissa viimeisimpien tapahtumien johdosta, ettei se pahemmin piitannut. Sille kaikki oli edelleenkin vain unta.

Seisoin hetken asemalaiturilla ja annoin katseeni har- hailla. Loputkin matkustajista valuivat hiljalleen ulos junasta ja jatkoivat matkaansa, kuka kotiinsa, kuka minnekin. Minä yksinkertaisesti vain istuin vetolaukkuni päälle keskelle lai- turialuetta ja odotin.

Kohotin katseeni vasta kun askeleet olivat ehtineet muu- taman metrin päähän. Ensimmäiseksi paninkin merkille viereeni pysähtyneen miehen kengät – nahkaiset, perusmal- lia, eivät uudet, mutteivät kaikkein kuluneimmatkaan – ja

farkunlahkeet. Sitten sinisen kauluspaidan, jonka hihat oli kääritty kyynärpäihin. Lopulta myös aavistuksen punakan naaman ja hiekanväriset hiukset, haaleansiniset silmät ja kapean, terävähkön nenän. Arvioin hänen olevan kolmissakymmenissä – korkeintaan nelikymppinen. Hän ei ollut erityisen pitkä, mutta ohitti omat satakuusikymmentäyhdeksän senttiäni. Hänen vartalonsa näytti siltä kuin hän urheilisi, mikä ei vastannut sitä, mitä olin odottanut. Kaiken kaikkiaan hän oli kuitenkin hyvin tavallisen näköinen mies, eikä hänen kohtaamisensa aiheuttanut minussa sen kummempia reaktioita, vaikka niin olisi ehkä voinut luulla.

”Oletko sinä Raisa?” mies kysyi, vaikka hänen ilmeensä kertoi, että hän tiesikin jo. Ei niin, että tunnistamiseni olisi ollut erityisen vaikea tehtävä; siihen mennessä lähes kaikki muut olivat jo kaikonneet aseman edustalta.

”Joo.”

”Jaakko”, hän sanoi ojentaen kätensä. ”Voit sanoa Jaskaksi.”

Hänen liikkeensä oli jokseenkin vaivautunut, ja arvasin, ettei hän ollut tottunut esittelemään itseään. Kättelin häntä pikaisesti.

Tämä mies, Jaska, oli syy siihen, miksi olin tänään aamutoimieni jälkeen mennyt kolmosen ratikalla rautatieasemalle ja noussut ensimmäistä kertaa elämässäni InterCity-junaan. Hän oli uusi huoltajani. Paljon sitä enempiä en hänestä tiennytkään.

Jaska johdatti minut perässään parkkipaikalle. Hän kantoi laukkuani, mikä ärsytti minua vähän. Hyvä on, vähän enemmänkin. En pitänyt siitä, että minua autettiin pyytämättä.

Minulle tuli siitä aina sellainen olo, ettei kykyihini luotettu.

Hänen autonsa oli siisti, uudehko ja kaikinpuolin keski-
verto, ainakin mitä minun tietämykseeni tuli. Meillä ei ollut
koskaan ollut autoa, enkä ollut koskaan perehtynyt merkkei-
hin niin paljon, että olisin voinut sanoa tästä autosta muuta
kuin että se oli punainen.

Tiesin tulevasta kotikylästäni sen verran, että se sijaitsi
noin viidenkymmenen kilometrin päässä Kajaanista itään
ja että se oli saanut nimensä samannimisen vaaran mukaan.
Noin pari vuosikymmentä sitten joku oli keksinyt kaataa
puut pois sen rinteiltä ja avata laskettelukeskuksen. Se oli
luonnollisesti mullistanut koko kylän elämän, ja nykyään
suurin osa sen asukkaista saikin elantonsa turismista. Jaska
oli käyttänyt kylästä termejä ”moderni” ja ”nuorekas”, ja
sesonkiaikaan se kuulemma suorastaan kuhisi. Hän ei ol-
lut kuitenkaan onnistunut hämäämään minua. Tiesin, mitä
sana ”kylä” tarkoitti.

Alusta asti oli selvää, että ajomatkasta tulisi piinallinen.
Auto oli yksinkertaisesti aivan liian pieni tila tuntematto-
man kanssa jaettavaksi. Olisi vähättelyä sanoa, että keskus-
telu oli kiusallista – silloin kun sitä edes käytiin. En tehnyt
tilannetta Jaskalle helpoksi. Tiesin, että minun olisi pitänyt
olla kohtelias ja osoittaa kiitollisuuttani edes hymyilemällä
vähän, mutta minusta ei kerta kaikkiaan ollut sellaiseen –
ei, vaikka se luultavasti olisikin ollut toimivampi taktiikka
tavoitteeni saavuttamiseksi.

”Kuulin, että äitisi oli graafinen suunnittelija”, Jaska sanoi
erään pitkän hiljaisuuden jälkeen.

”Mm, joo”, vastasin tuijottaen ikkunasta ulos.

”Ja sinähän kävit kuvataidelukiota?”

En vaivautunut edes nyökkäämään. Hänhän tiesi jo vastauksen.

”Haluatko sinäkin samalle alalle?”

Harkitsin hetken mitä vastata. Päädyin totuuteen. ”Tavallaan. Tosin minusta tulee taidemaalari, ei graafikko.”

”Ahaa.”

Hän ei ilmeisesti keksinyt enää muuta sanottavaa, sillä hän alkoi naputella rattia molemmilla peukaloillaan. Vaikka siitä ei lähtenytäkään juuri minkäänlaista ääntä, se oli silti tehdä minut hulluksi. Päätin, että hetkeni oli tullut.

”Oletko sinä aina asunut yksin?” kysyin.

Hän piti samanlaisen tauon kuin minä hetkeä aikaisemmin. ”Siitä lähtien kun vanhempani kuolivat”, hän vastasi lopulta.

”Onko siitä kauan?”

”Melkein kymmenen vuotta.”

Tein parhaani peittääkseni hämmästykseni. Heidän oli täytynyt kuolla nuorina. ”Onko sinulla muita sukulaisia?”

”Ei. Ei ainakaan ketään sellaista, josta tietäisin.” Hän oli siis yksin, aivan niin kuin minäkin. Äkkiä ymmärsin vähän paremmin sitä, miksi hän oli halunnut ottaa minut luokseen asumaan.

”Entä tyttöystävää?” Hyvä on – tiesin sen olevan ilkeää. Vihasin itse sitä, kun tuntemattomat ihmiset tivasivat poikaystävätilannettani. Olin aina pohtinut, muuttuisiko se sitten joskus, kun minulla todella olisi poikaystävä.

Tässä tapauksessa minulla oli kuitenkin oikeus tietää.

”Ei.”

Tiesin jo käyttäneeni kuulustelukiintiön, mutta oli vielä yksi kysymys, johon minun oli saatava vastaus.

”Tiedätkö, miksi äitini ei koskaan puhunut Hukkavaara-rasta?”

Näin heti, ettei hän halunnut vastata. Onnekseni välilämme oli sen verran vierauden aikaansaamaa kohteliaisuutta, että lopulta se pakotti hänet sanomaan jotakin.

”Hän ei viihtynyt täällä hyvin. Hän oli vihainen nuori, ja eräänä kauniina päivänä hän päätti lähteä sanaakaan sanomatta. En tiedä, miksei hän koskaan kertonut sinulle.”

Sen jälkeen pysyimme taas vaiti. Muistutin itseäni siitä, että olin tehnyt päätöksen itse – halutessani olisin voinut tapella hanakammin vastaan. Olisin todella voinut. Olin perinyt äitini temperamentin ja vienyt sen vielä astetta pidemmälle. Täyttäisin puolen vuoden sisällä kahdeksantoista, ja silloin olisin vapaa tekemään mitä ikinä halusin. Olin elänyt koko ikäni Kalliossa, enkä uskonut, että kukaan erehtyi pitämään minun ja Jaskan järjestelyä minään muuna kuin tilapäisratkaisuna. Jos olisin päättänyt, että halusin jäädä entiseen kotiini ja kouluuni, olisin saanut kaikki tarvittavat päät käännettyä.

En kuitenkaan ollut tehnyt niin. Mitä enemmän olin asiaa ajatellut, sitä vakuuttuneempi olin siitä, että minun oli selvitettävä, mistä kaikessa oikein oli kyse. Asiat eivät nimittäin olleet kohdallaan, eivät alkuunkaan.

Totuus. Minun täytyi vain uskoa, että olisin riittävän vahva kestämaan sen.

Maisema ei tuottanut suuria yllätyksiä matkan aikana. Metsää, metsää, satunnainen rakennus, pelto, aukea tai

lampi ja taas lisää metsää. Luontoa, jota olin nähnyt kuvattavan lukemattomissa kotimaisissa klassikkomaalauksissa, mutta joka ei ollut koskaan onnistunut koskettamaan minua millään tavalla. Katuvaloista tai jalkakäytävistä ei ollut tietoaakaan, saati sitten kerrostaloista, valomainoksista tai ratikoista. Jälleen kerran ihmettelin, mihin oikein olin joutumassa. Minulla ja äidillä ei ollut koskaan ollut minkäänlaista tarvetta edes kesämökkeilyyn, saati sitten korpivaellukseen.

Olin aina pitänyt äitiä ja minua hyvin erilaisina. Arvostin sitä, mitä hän oli saavuttanut, ihailinkin sitä sinnikkyyttä, jolla hän oli onnistunut toteuttamaan unelmansa ilman kenenkään apua. En tiennyt pystyisinkö itse koskaan samaan. Äiti oli saanut kaiken näyttämään niin helpolta, etten ollut uskonut hänen ymmärtäneen epäonnistumisen pelkoani. Viime aikoina en vain ollut ollut enää varma, olinko sittenkään tuntenut häntä kovin hyvin. Tietyllä tapaa me olimme olleet todella läheisiä: toistemme tuki ja turva, parhaat ystävät. Olimme tehneet kaikenlaista kahjoa yhdessä ja vältelleet parhaamme mukaan arkiaskareita. Toisaalta emme olleet koskaan puhuneet mistään todella vaikeista aiheista. Olimme molemmat tarvinneet tilaa ympärillemme ja myös saaneet sen.

Automme ohitti vielä muutaman lähekkäin seisovan puutalon, ja käännymme sivutielle, joka oli tuskin enempää kuin kapea puuton kaistale ja siinä kaksi renkaiden uurtamaa polkua. Sen varrella oli vielä kaksi tai kolme taloa, mikä ilmeisesti merkitsi sitä, että olimme vihdoinkin tulleet asutusalueelle. Toivoin, ettei varsinainen keskusta – mikäli se nyt tässä tapauksessa oli oikea sana – olisi liian kaukana. En halunnut olla riippuvainen Jaskan kyydeistä.

Raisa Oja on 17-vuotias Kallion kasvatti ja kunnianhimoinen taiteilijanalku, jonka elämä sortuu kun hänen äitinsä kuolee yllättäen. Rakas Helsinki jää taakse, kun Raisa lähetetään asumaan keskelle Kainuun korpea. Hukkavaaran erikoisessa kylässä hänen ainoana toiveenaan on selvittää, miksi hänen äitinsä on pitänyt menneisyytensä salassa.

Kaiken hämmennyksen keskellä Raisan elämään astuu Mikael Sarri. Mikael on koulun vaikutusvaltaisin poika, jonka merkilliset silmät tuntuvat hakeutuvan yhä useammin Raisan suuntaan. Mutta uskaltaako Raisa edes unelmoida Mikaelista, jota muut kunnioittavat ja pelkäävät – ja jonka tyttöystävä on jättävän kaunis? Kun uskomaton totuus Hukkavaarasta alkaa vähitellen selvitä Raisalle, ei paluuta entiseen enää ole. Ja salaisuudet ovat vasta alkaneet paljastua.

***KESYTÖN** avaa **Susiraja-sarjan**, jonka unohtumaton rakkaustarina vie mukanaan ainutlaatuihin maailmaan.*

Helsingissä asuva **ELINA ROUHIAINEN** (s. 1988) kirjoitti *Kesytön* ensimmäisen version reilussa kuukaudessa, kun tarina imaisi hänet täysin mukaansa. Kirja sai alkunsa hänen mieleensä nousseesta kuvasta, jossa tyttö istuu yksin synkässä metsässä ja kohtaa suuren suden. *Kesytön* on Rouhiaisen esikois-romaani.

Facebook, Twitter ja Instagram: @rouheli
www.elinarouhiainen.com

Alkuperäisen kansiasun suunnittelu:

Eevaliina Rusanen | N84.2

www.tammi.fi | ISBN 978-952-04-5162-2

KANNEN VALOKUVAT

Kasvokuva © CP Photo Art / Gettyimages

Metsä © Stockbyte / Gettyimages

Täysikuu: Morquefile

